AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2021 / 27 • Nisan 2021

24 NİSAN'A KURBAN EDİLEN TÜRK AMERİKAN İLİŞKİLERİ VE ULUSLARARASI HUKUK

Tutku DİLAVER

Analist

Osmanlı İmparatorluğunun son yılları, imparatorluk topraklarında o yıllarda yaşayan tüm halklar için son derece acı olayların hafızalarda yer ettiği yıllardır. İmparatorluk dağılırken, Müslim gayrimüslim, çoluk çocuk, kadın erkek demeden binlerce kişi savaşa ve savaş koşullarına bağlı çeşitli sebeplerden hayatını kaybetmiş, geride kalanlara ortak bir acıyı miras bırakmışlardır.

Anadoluda yüzyıllarca birlikte yaşayan halklardan Ermeniler ve Türkler arasında 24 Nisan tarihine indirgenen ilişkiler ise bu ortak acının yanlış yorumlanmasıyla ortaya çıkmıştır. O tarihlerde imparatorluğun bölünmesi amacıyla yaratılan Ermeni sorunu bugün yerini Türkiyeyi baskı altına almak için kullanılan soykırım meselesine bırakmıştır. Hiçbir zaman olayın öznesi olmayan sıradan Türkler ve sıradan Ermeniler ise başka devletlerin ve lobilerin amaçları uğruna kullanmaktan çekinmedikleri nesneler olmaktadırlar.

Geçtiğimiz 24 Nisan günü, ABD Başkanı Joe Biden, çıkar çevreleri ve lobilerin baskısıyla ABD başkanlarından beklenen 24 Nisan açıklamasını yayınlamıştır. Ancak diğer ABD başkanlarının aksine Biden, Osmanlı Devleti'nde 1915 yılında yaşanan olayları Ermeni soykırımı olarak nitelemiştir. Soğuk Savaşın etkisiyle bu terimi kullanan son ABD Başkanı Reagan döneminden bu yana, ABD Başkanlarının kurmaktan imtina ettiği cümle Biden tarafından kurulmuştur.

Açıklama metnine bakıldığında, Türkiyeye atıf yapılmadığı ancak Osmanlı devletinin olanlardan sorumlu tutulduğu göze çarpmaktadır.[1] Elbette ki metinde böyle bir atıf yapılmamış olması, metnin Türkiye açısından kabul edilebilir olduğu anlamına gelmemektedir. Nitekim Türk Dışişlerinden konuyla ilgili yapılan açıklamada, ABD'nin tarihi gerçekleri çarpıtan bu açıklaması, Türk halkının vicdanında da asla kabul görmeyecek, karşılıklı güven ve dostluğumuzu sarsan sarılması zor derin bir yara açacaktır.[2] denilmektedir.

ABD yönetimi bu açıklamayla 1915 olayları hakkında Ermeni tarafının tezini kabul ettiğini beyan etmekte ancak, geçmişin geçmişte bırakılması vurgusuyla Türkiyeye açık kapı bırakıyor gibi görünmektedir. Açıklamada en dikkat çekici cümle ise kimseyi suçlama niyetinde olunmadığının, yalnızca bir daha böyle olayların yaşanmaması için bunun yapıldığıdır. ABDnin yeni yönetimi bu noktada kendisine Ermeni halkının geleceğinin

garantörlüğü görevini biçmiş gibi görünmektedir.

Oysa, 1948 Soykırım Suçunun Önlenmesi Sözleşmesinin yapılma amacı tam olarak böyle olayların bir daha yaşanmamasıdır. Türkiyenin de bu Sözleşmeye katıldığı düşünüldüğünde, soykırım suçunun tanımında ve tespitinde müttefiki ABD ile aynı saflarda durduğu rahatlıkla görülecektir. Nitekim, Türkiye uluslararası hukuka karşı sorumluluklarının bilincinde bir ülke olarak, çevresinde ve komşu ülkelerinde yaşanan hiçbir acıya sessiz kalmamış, 1933 yılında Holokost felaketinden kaçan Yahudilere, Bosna Savaşından kaçan Bosnalılara, Iraklılara, Suriye iç savaşının evsiz bıraktığı Suriyeli sığınmacılara ve daha pek çok etnik ve kültürel azınlığa kapılarını açmıştır[3]. Uzun yıllardır ABD yönetiminin çeşitli kademelerinde Bosna, Irak ve Suriye Savaşlarına tanıklık eden Biden da muhakkak ki Türkiyenin bu olaylar karşısında izlediği politikaların farkındadır.

Bidenın açıklamasının, Türkiye-ABD ilişkileri açısından malumun ilanı olduğu söylenebilir. Geçtiğimiz yıllarda ABD Kongresinden 1915 olaylarıyla ilgili Senato ve Temsilciler Meclisi kararları çıkartılırken, hangi saikler geçerliyse bugün de aynı saikler geçerlidir. Neticede; ABD, Türkiyeyi dize getirmek için elinde yıllardır rehin tuttuğu kozu masaya sürmüştür.

Kafkaslarda değişen durum ve Dağlık Karabağ savaşının da bu karardaki etkisi büyüktür. ABD ile Fransanın süreç dışında kalmalarından duydukları rahatsızlık, Fransa parlamentosundan çıkan Dağlık Karabağı tanıma kararında olduğu gibi ABD başkanının açıklamasında da kendini göstermektedir. Açıklamadan da anlaşıldığı üzere ABD Başkanı kendisine Ermenilerin koruyuculuğu görevini biçmişken, Kafkaslardaki durumu dışlamak pek de mümkün değildir. Türk-Ermeni ilişkileri 1915 olayları çerçevesine hapsedilerek Kafkaslarda sağlanmak istenen barış ortamının önüne set çekilmeye çalışılmaktadır.

Son olarak, Bidenın 24 Nisan açıklamasının uzun vadede çok daha vahim bir sonucu olacak gibi görünmektedir. Bu açıklama uluslararası hukukun amir hükümlerinin, ilkelerinin, sözleşmelerinin ve teamüllerinin popülizme kurban edilmesidir. Soğuk Savaşın sona ermesinden bu yana süper güç olarak uluslararası hukukun savunuculuğuna bürünen ABD, zaman içinde bizatihi uluslararası hukuka en çok zarar veren devlet haline dönüşmüştür. ABD'nin eski Donald Trump yönetiminin uluslararası anlaşmalardan çekilmesine uluslararası hukuku yok saydığı gerekçesiyle tepki gösteren Biden yönetimi de, 1948 Soykırım Suçunun Önlenmesi Sözleşmesinin hükümlerine aykırı bir şekilde, yetkisiz olduğu bir konuda açıklama yaparak, kendi yönetiminin uluslararası hukuka bakış açısının ne olacağını ortaya koymuştur.

[1] Statement by President Joe Biden on Armenian Remembrance Day, *White House*, 24 Nisan 2021, https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/04/24/statement-by-president-joe-biden-on-armenian-remembrance-day/.

[2] No: 160, 24 Nisan 2021, 24 Nisan Hk., *T.C. Dışişleri Bakanlığı*, 24 Nisan 2021, https://www.mfa.gov.tr/no_-160_-24-nisan-hk.tr.mfa.

[3] Kitlesel Akınlar, *T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü*, Erişim: 24 Nisan 2021, https://www.goc.gov.tr/kitlesel-akinlar.

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. 2026. "24 NİSAN'A KURBAN EDİLEN TÜRK AMERİKAN İLİŞKİLERİ VE ULUSLARARASI HUKUK." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2021 / 27. Nisan 26. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/24-NISAN-A-KURBAN-EDILEN-TURK-AMERIKAN-ILISKILERI-VE-ULUSLARARASI-HUKUK

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır